

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****MEHMET ŞÜKRÜ ÖZAL BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2019/3740

Karar Tarihi : 16/3/2022

Başkan : Kadir ÖZKAYA

Üyeler : Engin YILDIRIM

M. Emin KUZ

Basri BAĞCI

Kenan YAŞAR

Raportör : Hüseyin Özgür SEVİMLİ

Başvurucu : Mehmet Şükrü ÖZAL

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ceza davasında uzun süren yargılama nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 5/2/2019 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia dışındaki iddialar yönünden kabul edilemezlik kararı verilmiş, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden ise kabul edilebilirlik hususu karara bağlanmadan dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu hakkında 28/2/1999, 31/3/1999 ve 30/4/1999 keşide tarihli çekleri sahte olarak düzenleyip kullandığı iddiasıyla Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 20/6/2000 tarihli iddianamesi ile sahte çek düzenlemek ve dolandırıcılık suçlarından dolayı 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nun 342. ve 503. maddeleri gereğince Ankara 8. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde kamu davası açılmıştır.

9. Yargılama sonucunda Mahkeme 29/4/2002 tarihli kararıyla başvuruçunun resmi belgede sahtecilik ve dolandırıcılık suçlarından ayrı ayrı mahkûmiyetine karar vermiş, hükümlerin temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 6. Ceza Dairesi 6/10/2005 tarihinde, mahkeme kararından sonra yürürlüğe giren 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu gereği yeniden değerlendirme yapılması zorunluluğundan hükümlerin bozulmasına karar vermiştir.

10. Bozma kararı sonrası Mahkemece 12/4/2006 tarihinde her iki suç yönünden 765 sayılı mülga Kanun hükümlerinin lehe olduğu kabul edilerek yeniden mahkûmiyet hükümleri kurulmuştur. Bu hükümlerin temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 11. Ceza Dairesi 11/9/2008 tarihinde dolandırıcılık suçundan verilen hükmün bozulmasına ve bu suçtan açılan davanın zaman aşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına karar vermiştir. Aynı kararda, resmi belgede sahtecilik suçundan kurulan hüküm yönünden ise hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının takdir ve değerlendirilmesinde zorunluluk bulunması gerektiği gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir.

11. Bozma kararının ardından yapılan yargılama sonunda Mahkemenin 17/12/2008 tarihli kararıyla başvuruçunun hakkında 765 sayılı mülga Kanun'un 342. maddesinin birinci fıkrası uyarınca *memur olmayan kimsenin resmi belgede sahteciliği* suçundan iki yıl hapis cezası verilmiştir. Söz konusu hüküm, Yargıtay 11. Ceza Dairesinin 18/1/2011 tarihli ilamı ile onanarak kesinleşmiştir. Başvuruçunun bu ilama yönelik olarak itiraz yetkisinin kullanılmasına dair 5/4/2011 tarihli başvurusu Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına 10/6/2011 tarihinde reddedilmiştir.

12. Kesinleşen hükmeye yönelik olarak başvuruçunun müdafileri tarafından önce 5/9/2011 ve 8/9/2011 tarihli, ardından da 28/12/2011 tarihli dilekçelerle yargılamanın yenilenmesi taleplerinde bulunulmuştur. Ancak Mahkemenin 27/9/2011 ve 6/1/2012 tarihli kararlarıyla bu talepler reddedilmiştir. Mahkemenin ret kararlarına yönelik itiraz başvuruları da Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesinin 25/10/2011 ve 13/1/2012 tarihli kararlarıyla reddedilmiştir.

13. Başvuruçunun talebi üzerine Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün 17/4/2012 tarihli yazısı ile Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesinin 25/10/2011 tarihli ve 2011/440 D. İş sayılı kararına yönelik kanun yararına bozma talebinde bulunulmak üzere dosya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

14. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 23/5/2012 tarihli kanun yararına bozma talebi üzerine Yargıtay 11. Ceza Dairesinin 12/12/2012 tarihli kararı ile Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesinin 25/10/2011 tarihli ve 2011/440 D. İş sayılı kararının bozulmasına karar verilmiştir. Bozma gerekçesi şu şekildedir:

"Ankara 3. Noterliğince düzenlenen 10.06.2008 tarihli ve 014490 yevmiye numaralı hisse devir senedi ile şirket yetkilileri olan katılanlar [M.Ö.] ve [T.Ö.nün], adına çek keşide edilen [...] San. Tic. Şti. adlı şirketteki hisselerini, [A.Y.] ve [C.Ü.] adlı şahıslara, suçla ilgili üç ayrı çekin de keşide tarihinden önce devretmiş olmalarının, söz konusu şahıslar ile ilgili suçla ilgili çeklerin keşidecisi olup olmadıkları konusunda bir değerlendirmenin yapılmamış olduğu hususu ile birlikte değerlendirildiğinde, hükümden sonra ileri sürülen ve yargılama aşamasında değerlendirilmeyen bu hususun 5271 Sayılı CMK 311/1-e maddesi kapsamında yargılamanın yenilenmesi sebebi olarak [kabulü gerekmektedir.] ..."

15. Bozma kararı sonrasında Mahkeme, başvuruçunun infazın durdurulması talebini değerlendirmiş ve 3/1/2013 tarihinde infazın durdurulmasına karar vermiştir.

16. Mahkemece E.2008/418 sayılı dosyada duruşma açılarak 5/6/2013 ve 19/11/2014 tarihlerinde yapılan celselerde Yargıtayın bozma kararında belirttiği hususlara ilişkin araştırma yapılmış, bilirkişi raporu alınmış ve ilgili tanıklar dinlenmiştir. Mahkeme 19/11/2014 tarihinde, kesin hükmün iptalini gerektirecek yeni olaylar ve yeni deliller ortaya çıkmadığından 17/12/2008 tarihli hükmünün onaylanmasına karar vermiştir.

17. Başvurucunun ve aynı yer Cumhuriyet savcısının temyizi üzerine Yargıtay 11. Ceza Dairesinin 25/12/2018 tarihli ilamıyla hükmün onanmasına karar verilmiştir.

18. 5/2/2019 tarihinde süresi içinde bireysel başvuru yapılmıştır.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

19. Anayasa Mahkemesinin 16/3/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

20. Başvurucu, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

21. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

22. Ceza yargılamasının süresi tespit edilirken sürenin başlangıç tarihi olarak bir kişiye suç işlediği iddiasının yetkili makamlar tarafından bildirildiği veya isnattan ilk olarak etkilendiği arama ve gözaltı gibi birtakım tedbirlerin uygulandığı tarih; sürenin sona erdiği tarih olarak suç isnadına ilişkin nihai kararın verildiği, yargılaması devam eden davalar yönünden ise Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine dair şikâyetle ilgili kararını verdiği tarih esas alınır (B.E., B. No: 2012/625, 9/1/2014, § 34).

23. Ceza yargılamasının süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken yargılamanın karmaşıklığı ve kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvurucunun yargılamanın süratle sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar dikkate alınır (B.E., § 29).

24. Başvuru konusu olayda başvurucu, yargılamanın yenilenmesinden sonraki süreci de dâhil ederek yargılamanın yaklaşık 19 yıldır devam ettiğini ileri sürmüştür. Bu noktada yargılamanın yenilenmesinin kabul edilmesinden önceki yani ilk derece mahkemesinin verdiği kararın kesinleşmesine kadar olan sürecin yargılama süresine dâhil edilip edilmeyeceğinin belirlenmesi gerekmektedir.

25. Başvurucu hakkında mahkûmiyetle sonuçlanan ceza davası, Yargıtay 11. Ceza Dairesinin 18/1/2011 tarihli ilamıyla onanarak kesinleşmiştir. Dolayısıyla mahkûmiyet

kararına konu asıl dava, Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisinin başladığı 23/9/2012 tarihinden önce sona ermiş olduğundan yargılamanın bu kısmının yargılama süresine dâhil edilmesi mümkün değildir. Yargılamanın yenilenmesine yönelik davanın ayrı incelenmesi gerekir. Kesinleşen hükme yönelik yargılamanın yenilenmesi talebinin reddine dair karar, kanun yararına bozma istemi üzerine Yargıtay 11. Ceza Dairesinin 12/12/2012 tarihli kararı ile bozulmuş ve Mahkemece duruşma açılarak yeniden yargılamaya başlanmıştır. Dolayısıyla yargılamanın yenilenmesi süreci, Yargıtay 11. Ceza Dairesince bozma kararının verildiği 12/12/2012 tarihinde başlamış olup Mahkemece verilen yargılamanın yenilenmesi talebinin reddine dair hükmün Yargıtay 11. Ceza Dairesince onandığı 25/12/2018 tarihine kadar sürmüştür.

26. Anılan ilkeler ve Anayasa Mahkemesinin benzer başvurularda verdiği kararlar dikkate alındığında somut olaydaki 6 yıl 13 günlük yargılama süresinin makul olmadığı sonucuna varmak gerekir.

27. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

28. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Esas inceleme somunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

29. Başvurucu, adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştü; tazminat talebinde bulunmamıştır.

30. Somut olayda makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Başvurucu tazminat talebinde bulunmadığından makul sürede yargılanma hakkının ihlalinin tespiti ile yetinilmesi gerekir.

31. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 364,60 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki makul sürede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. 364,60 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

D. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına. ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin bilgi için Ankara 8. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2008/418, K.2008/421) GÖNDERİLMESİNE,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 16/3/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.